

Xosé Luís Méndez Ferrín, Faro, suplemento "El Sábado", día 4 de marzo de 2011.

Un especialista en paratextos (dedicatorias, lemas, notas que acompañan as obras literarias) preguntoume quen era un ou unha enigmática T. Pla Massaguer á que lle dediquei o meu conto “Explosión” (Elipsis, Vigo, 1974)

Tratábase de Teresa ou Teresiano ou Florencio Pla Meseguer, membro primeiro da Agrupación Guerrillera de Levante y Aragón (AGLA) e logo disidente armado nas serras do Maestrat ou Maestrazgo da provincia de Castellón. Coñecín a Pla en 1970, estando os dous presos no Penal de El Dueso (Santoña, Santander). Levabámonos moi ben. Un episodio da súa vida de guerrilleiro inspiroume o conto citado, e dediqueillo. Teño entendido que o último premio Nadal lle foi concedido a Alicia Giménez Barlett por unha novela sobre a vida de Pla Meseguer. Outros libros e artigos ocupáranse, de por parte, da súa figura. En especial resulta interesante a obra histórico-biográfica *La Pastora, del monte al mito* de José Calvo Segarra (Antinea, Vinarós, 2009). A lectura desta última trouxo á miña memoria moitas conversas que mantiven con Pla en El Dueso e aclaroume algunhas zonas escuras para min da vida do militante comunista. A persoa que evocamos naceu varón en 1917, en Vallibona (Castelló), de familia de labregos pobres, cunha malformación dos xenitais que ocasionou que a considerasen nena e a rexistrasen como Teresa. Criouse e vestiuse como nena e logo como moza e muller, aínda que o seu aspecto era nidiamente masculino. Actuou Teresa como enlace e informador das guerrillas da AGLI, controladas polo PCE estritamente. Os seus coñecementos do país do Maestrat e dos seus esconderixos seralles moi valioso os maquis. En 1949 únese como combatente ao XXIII Sector da AGLI, que mandaba o comandante Jesús Caselles Aimerich. Recibiu Teresa instrución política do xefe de batallón e cadro ideolóxico Francisco Serrano Irazo, a quen sempre seguirá e repectará Teresa. A Guardia Civil puxéralle a Pla o alcume de *La Pastora*, encanto que os seus compañeiros dicíanlle humoristicamente, *Durruti*. Axiña o mito da muller maroutallo e montesa fomentábase naquelas terras bravías. A partir da evidencia de que o PCE ía disolver a guerrilla, Teresa e o seu instrutor ideolóxico Francisco desertan da AGLA e crean un comando autónomo para continuar a Resistencia. En Galicia faría o propio, Piloto. De xeito que, continuando a loita armada, en 1952 Pla e Francisco convértese nos derradeiros maquis do Leste da Península. Dado o alto nivel intelectual de Francisco Serrano, é de supoñer que a súa disidencia e a de Pla respecto do PCE e da liña de liquidación da loita armada tivese un carácter ideolóxico e político moi marcado. En 1954 morre Francisco Serrano Irazo no curso dun asalto Pla permanecerá durante dous anos só e inactivo no seu refuxio de La Espadella, sobrevivindo con froita e vexetais roubados nas hortas. En 1956 Pla cruza a depresión do Ebro e trasládase a Andorra. Non procura ao PCE pois temía represalias debido a súa posición rebelde e continuista a respecto da loita armada. En 1960 é achado sospeitoso polos Episcopais de Andorra e entregado á Guardia Civil. Deseguida o identifican como Teresa Pla Meseguer e o someten a interrogatorios brutais. Tras diversos recoñecementos, os médicos clasifican o seu sexo como masculino. Dáselle o nome de Teresiano, que despois mudará polo de Florencio. Ingresna na prisión de homes de Valencia e é sometido a consellos de guerra (coido que dous). Foi condenado a unha ou varias penas de morte, que lle resultaron conmutadas por cadea perpetua. Na

prisión de Valencia fix amizade co funcionario Marino Vinuesa Hoyos,quen se converterá no seu protector. Coido que en 1968 Pla vai destinado ao penal de El Dueso. Alí coincide comigo e facémonos bos amigos. Nun castelán correcto e impregnado de fonética catalá oriental, Pla cóntame cousas da súa vida e falamos de política. No ano 1977 Teresiano, ou xa Florencio, Pla Meseguer é posto en liberdade. Ten algúns aforros dos salarios gañados nos talleres penitenciarios de El Dueso. Síntese perdido na cidade, el que nunca se perderá nas serras. Mariano Vinuesa Hoyos, o funcionario de prisións de Valencia, ofrécelle teito e ocupación. En Olocau, Valencia, recibe unha bonita barraca no xardín do chalet do seu benefactor. El ocupárase, e con moito gusto, de coidar a vexetación e en cultivar un guicho de horta. A familia de Vinuesa Hoyos tratao moi ben. Alí morre Pla o 1 de Xaneiro do ano 2004. Hoxe os seus restos xacen, cos de outros resistentes antifascistas, na pirámide do Xardín da Memoria dun cemiterio valenciano. Houbo un relato novelado da vida de Pla (Manuel Villar Raso, *El maquis hermafrodita*, Bilbao, 1978) moi sensacionalista. Verdadeiras mentiras aparecen na obra de Aguado Sánchez titulada *El maquis en España*, 1975. O libro, citado ao principio, de José Calvo Segarra é honesto, documentado e veraz no que se refere a Pla, ao AGLI e á crise deste. En canto á novela, premio Nadal, de A. Giménez Bartlett xa lles contarei cando a lea.